

7. Трофаїла Н. Д. Розвиток мовлення дітей дошкільного віку в мовленнєво-ігровій діяльності. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2023. № 10(16). С.771–778. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/6817/6856>

Антоніна Дем'янюк,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Дошкільна освіта є фундаментом, на якому будується не лише навчання, а й майбутній життєвий шлях дитини. Саме в цей період формуються основи особистості, що впливають на її подальший успіх і адаптивність у суспільстві. В умовах сучасних викликів, які постають перед Україною, особливого значення набуває належна організація та управління дошкільними закладами [4]. Правові аспекти є ключовими у забезпеченні ефективності цієї сфери, вони створюють основу для функціонування дошкільних установ, визначають їхні права, обов'язки, а також механізми управління та організацію освітнього процесу. У сучасних умовах реформування освітньої системи, ефективність нормативно-правового забезпечення закладів дошкільної освіти є необхідним для адаптації до нових реалій та викликів, таких як інклюзивна освіта, зміцнення кадрового потенціалу та створення безпечного освітнього середовища для дітей. Таким чином, розгляд правових аспектів організації та управління закладами дошкільної освіти в Україні є надзвичайно актуальним в контексті забезпечення стабільності, розвитку і відповідності цієї сфери сучасним суспільним потребам та міжнародним стандартам.

Освітній процес, умови життєдіяльності дітей та професійна діяльність педагогів у закладах дошкільної освіти регламентуються низкою ключових законодавчих та нормативно-правових актів. До основних із них належать: Конституція України; Конвенція про права дитини; Закон України «Про освіту»; Закон України «Про дошкільну освіту»; Закон України «Про охорону дитинства»; Базовий компонент дошкільної освіти; Положення про заклад дошкільної освіти; Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів та ін.

Особливої уваги заслуговує новий Закон України «Про дошкільну освіту», ухвалений Верховною Радою України 6 червня 2024 року та підписаний Президентом України 5 липня 2024 року [3]. Цей нормативно-правовий документ створено з урахуванням світового досвіду та євроінтеграційних підходів. Він спрямований на покращення умов праці педагогічних працівників системи дошкільної освіти; розширення можливостей партнерства з батьками вихованців; створення сприятливих умов для розвитку якісної та доступної дошкільної освіти в Україні. Введення Закону в дію заплановано на 7 липня 2025 року. До цього часу діяльність закладів дошкільної освіти регулюватиметься чинною редакцією Закону України «Про дошкільну освіту» від 2001 року (із внесеними змінами) [2]. Прийняття нового Закону є важливим

кроком для вдосконалення дошкільної освіти, що відповідає сучасним соціальним викликам і стандартам якості дошкільної освіти.

У теперішніх умовах однією з ключових вимог до функціонування закладів дошкільної освіти в очному форматі є забезпечення безпеки дітей шляхом облаштування укриттів відповідно до норм чинного законодавства та потреб дошкільнят. Основні аспекти створення безпечного освітнього середовища у закладах дошкільної освіти викладені у листі МОН від 20 червня 2023 року №1/8820, який стосується облаштування укриттів і забезпечення безпечних умов. Також у листопаді 2023 року набув чинності порядок попередження і евакуації учасників освітнього процесу у випадку нападу або загрози нападу, затверджений наказом МВС та МОН від 18 серпня 2023 року №685/1013, який визначає механізм взаємодії поліції, ДСНС і освітніх закладів у таких ситуаціях. Для уніфікації підходів до створення безпечного освітнього простору наказом МОН від 22 травня 2023 року № 619 затверджена Типова програма підвищення кваліфікації педагогів, яка складається з трьох модулів, що охоплюють теми стосовно забезпечення умов безпеки в закладах дошкільної освіти. Таким чином, формування безпечного середовища в закладах дошкільної освіти є першочерговим завданням, спрямованим на захист життя і здоров'я дітей у сучасних умовах.

У червні 2024 року Кабінетом Міністрів України було затверджено Національну стратегію розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року, а також операційний план заходів для її реалізації у 2024–2026 роках. Стратегія передбачає впровадження моніторингу та оцінювання ефективності інклюзивного навчання на всіх рівнях освіти, а також забезпечення системного підходу до визначення й задоволення індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти.

Важливо зазначити, що оновлений Базовий компонент дошкільної освіти від 12 січня 2021 року є ключовим нормативним документом, що визначає стандарти якості освітнього процесу, забезпечуючи правову основу для функціонування закладів дошкільної освіти, регламентує вимоги до освітніх програм, результатів навчання та умов розвитку дітей, сприяючи забезпеченню рівного доступу до якісної освіти для всіх вихованців. Його затвердженню передували прийнятий Стандарт дошкільної освіти у 1998 році й поновлений у 2012 році. Завдяки оновленому Базовому компоненту дошкільної освіти заклади дошкільної освіти мають чітко окреслені орієнтири для реалізації педагогічної діяльності, що відповідає сучасним правовим і соціальним вимогам. Базовий компонент дошкільної освіти визначає вимоги до компетентностей та освітніх результатів дітей дошкільного віку, узгоджуючи їх із міжнародними стандартами якості. Його головна мета – забезпечення самоцінності дошкільного дитинства, визначення рівня розвитку, вихованості й освіченості дітей, а також підтримка наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Він орієнтований на забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей дошкільного віку, зокрема із особливими освітніми потребами, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також – акцентує увагу на гуманізації освітнього процесу, підтримці родин і застосуванні оптимальних

форм навчання з урахуванням індивідуальних можливостей дитини. У Стандарті інтегровано гуманістичні ідеї, принципи природовідповідності, патріотичного виховання та гармонійного розвитку. Значущою є концепція солідарної відповідальності держави, батьків, громади, та педагогів за розвиток дошкільнят, а також синтез національних традицій із сучасними світовими тенденціями у сфері освіти [1].

Дошкільна освіта є основою для формування особистості дитини та її адаптації до соціуму. Сучасні виклики, такі як інклюзивна освіта, безпека та необхідність якісного правового регулювання, визначають стратегічні напрями її розвитку. Запровадження оновлених законодавчих та нормативно-правових документів, таких як новий Закон України «Про дошкільну освіту» та Базовий компонент дошкільної освіти, дозволяє адаптувати освітню систему до європейських стандартів та суспільних потреб.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Закон України «Про дошкільну освіту» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 49, ст. 259) зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
3. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
4. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2024/2025 р. закладах дошкільної освіти. URL: <chrome-extension://efaidnbnmnibpcajpcglclefindmkaj/https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protsesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>
5. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти № 1/9-148 від 16 березня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

Олена Дроздова,

бакалавр, здобувач освіти групи ДВПм-23,

факультет педагогічної освіти,

Криворізький державний педагогічний університет

Науковий керівник – Олена Ковшар,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри дошкільної освіти,

Криворізький державний педагогічний університет

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність дослідження формування природничо-екологічної компетентності старших дошкільників обумовлена зростанням глобальних екологічних викликів, які становлять загрозу для життя на планеті. У сучасному